

Izhaja vsako drugo in četrto sredo meseca;  
velja s poštnino vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE „Soča“:  
za vse leto . . . . . 2 gl.  
za pol leta . . . . . 1 „  
za četrto leta . . . . . — 50 kr.  
za NEDRUŽTVENIKE:  
za vse leto . . . . . 2 gl. 50 kr.  
za pol leta . . . . . 1 „ 30 „  
za četrto leta . . . . . — „ 70 „  
Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri  
kajigarju C. Sochar-ju v Gorici.

# Soča.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Št. 18.

V Gorici 28. Decembra 1871.

I. tečaj.

## Novoletnica našim prijateljem.

Poštenemu možu borečemu se za pravo i čast je po dovršenem delu najdražje plačilo, najljubše povračilo za res njegov boj i trud čista vest in vzviševalna misel: Storil sem svojo dolžnost! Tako tudi „Soča“ k daljnemu, neutrudljivemu delovanju najbolje spodbuja čista zavest, da je storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da bi priborila slovenskem narodu in vsilila primorskim Slovincem uže stoletja jim kračene pravice, ktere jim gredo pred Bogom in ljudmi. Vsak, kdor je njeno delovanje opazoval in nadzoroval, jej mora pritegniti, da, kadar je šlo za čast, pravice i poštenje slovenskega naroda, je ne brineč se za malostne ozire hodila ravnim potem; da je ne boječ se zamere niti pri domačih, niti pri tujcih govorila na ves glas resnico; da je grajala in korala, kar je bilo graje in krega, a hvalila i častila, kar je bilo hvale i časti vredno; da je narod vzbujala, navduševala, učila in zategadelj kmetu in gospodu postala ljuba i zvesta prijateljica.

Prav to pošteno neustrašeno borenje in naše resničeljubje je „Soči“ kmalu potem, ko je izhajati začela, pridobilo veliko prijateljev in naročnikov, da je bilo njeno življenje zagotovljeno. A gledé na to, da se število naših naročnikov množi od dne do dne; gledé na to, da na Primorskem in vsilosti na Goriškem politično življenje vedno živahneje postaja; gledé na to, da se narodna zavest vedno bolj širi, da, celo v najnižih krogih našega ljudstva prodira, a da se na drugi strani tudi naši nasprotniki krepko bore in iščejo za boj novih moči; gledé na to, da sicer izvrstno uredovan „Slov. Narod“, kterega pri tej priložnosti prav iz srca priporočamo, namenjen, rekli bi, vsému občinstvu, svojih strani ne more polniti s lokalnimi, a mnogokrat za nas Goričane i Primorce jako zanimivimi stvarmi; gledé naposled na to, da naše politično društvo, ako hoče uspešno delovati, mora za vsakdanji boj imeti svoje glasilo, gledé na vse to smo sklenili: „Soča“ vsak teden enkrat na celi poli izdajati.

Uresničila se je torej želja mnogih naših oboževalnih in političnih prijateljev in „Soča“ bode od 7. januarja počenši vsako saboto hodila Slovincem veselo i žalostne novice naznanjat, je buditi, učiti i navduševati za vse, kar je lepo, dobro i resnično.

Nij nam treba omenjati, da listu ostane tista namera kakor do sedaj. Berili se bomo za našega naroda pravice in sicer borili se bomo pošteno, kakor se možem spodobi: zatolečevanje, sumničenje i. t. d. nij naše orožje. Brez ozira na osebe in osebne interese bomo govorili resnico vselej i povsod in sploh se trudili našemu narodu pomagati v duševnem i gnutnem oziru. Zategadelj smo poskrbeli, da se listu ohranijo njegovi dosedanjji sodelalci, a pridobili smo jim tudi novih, tako da bomo s uvodnimi članki, listki, trgovskimi sporočili, dopisi iz Ljubljane, Trsta, Istre, Prage, Dunaja, Zagreba, Peterburga, Monakovega in iz družih večih i manjih krajev obilo preskrbljeni. Tudi spise o socialnem vprašanji in denarnih zavodikih bomo prinašali. S kratka skrbeli bomo, da bode v listu vsak kaj zanimivega našel po nemškega pesnika bosedah: „Wer vieles bringt, wird jedem etwas bringen“.

Naše prijatelje pa prosimo, da naj na vso moč delajo, da se naš list razširi po vsem Goriškem, po vsem Primorji. Res, da imamo uže toliko naročnikov, da lahko dihamo, a še nam jih treba, da bomo tudi lahko živeli. Torej delajte, pišite za

list, širite ga med narodi: nobena slovenska hiša bi ne smela biti brez njega! Kajti le potem, ako se narod zave in odločno v cerkvi in v uradu, na zborih in taborih tirja svoje pravice, „se bodo vremena tudi nam zjamil, nam milše zvezde kakor zdaj sijale“. Ne strašimo se dela, pomislimo, da pri nas, malem številu, mora biti vsak domeljub, vsak dedalec na polji narodne omike i prosvete, le tedaj se moremo ubraniti na vzhodu in severju Nemcem; na zahodu i jugu Lahom. Na delo tedaj!

„Soča“ velja za ude polit. društva „Soča“ s pošto ali pošiljanjem na dom:

|                       |        |
|-----------------------|--------|
| Celo leto . . . . .   | f. 4—  |
| Pol leta . . . . .    | „ 2—   |
| Četrto leta . . . . . | „ 1-10 |

Za uende:

|                       |         |
|-----------------------|---------|
| Celo leto . . . . .   | f. 4-50 |
| Pol leta . . . . .    | „ 2-30  |
| Četrto leta . . . . . | „ 1-20  |

Posamezne številke se dobé v Gorici pri Pateru noli-ju in pri Sochar-ju in v Trstu v tobakarnici „Via del Belvedere N. 179“ in „Via della caserma N. 60“ po 10 soldov.

Delalecem in drugim nepremožnim se cena zniža, če se oglašé pri uredništvu.

Naročnina naj se pošilja: Viktorju Dolencu, uredniku „Soče“ v Gorici (Contrada della croce 233.) Najpripravneje se nam denar pošilja po poštinih nakazilih.

V Gorici 28. decembra 1871.

Uredništvo.

Tistim gospodom naročnikom, ki so zaostali z naročnino do zadnjega decembra tega leta, smo adresu ru-deče podčrtali.

## Slovincem na Goriškem.

Nichtswürdig ist die Nation,  
welche nicht Alles setzt an  
ihre Ehre.

Schiller.

Našim stariim čitalnicam na Goriškem, katerih imamo lepo število, se hočejo nove pridružiti, o katerih bomo kmali slišali. To je vse hvale in pohvale vredno, in toliko bolj potrebno, kolikor se zmirom več napenjajo naši nasprotniki, da bi nas Slovence in naš jezik pred svetom ogrdili in zatrli. Mislili smo, da smo svetu mi Slovenci že dovolj pokazali nepričakovane in urnega napredka, tako da nas ne more nihče več prezirati v državnem življenji. Toda naše napredovanje, kterega bi moral vsak poštenjak in svobodnjak vesel biti, zdrazilo je naše nasprotnike, tudi naše sosede, in posebno jim je razvoj našega jezika hud trn v peti.

Hudujejo se po uradih, da se začenja nekaj slovenski pisati, in da so naši poslanci začeli lansko leto in letos v deželnem zboru govoriti po slovensko. Pravijo in pišejo, da to nij dostojno! Čujete Slovence, častito, dostojno nij, če poslanec slovenskega ljudstva slovensko govori v goriškem zboru, v katerem je 10 slovenskih in 11 italjanskih poslancev; prvi zastopajo 130.000 Slovencev, a drugi 70.000 Italjanov! Grom in peklo! Škodo imamo povsod, a zdaj še zasramovanje na vrh! To so nasledki naše prejšnje nemarnosti. Schiller ima prav, ko pravi: „Nevreden je tisti narod, ki ne žrtuje vsega svoji časti.“

Nam Slovincem je tedaj pokazati zdaj vso svojo moč, in vsak naj pazi kakor vojak, kije na straži pred sovražnikom. Ne utegnemo več potrpežljivo čakati in zdihovati po boljših časih. Če jih sami si ne priborimo, nikdar jih ne bo. Torej vi poslanci, govorite po slovensko več v deželnem zboru, bodite zložni in pri priliki razvijte ponosno Slovensva zastavo! Izvoljeni in poklicani ste v prvi vrsti boriti se za narod. Kdor tega noče ali ne more, naj raje ostane doma, mlačnost je zdaj skoro izdajalstvo.

Pomislite: fortes fortuna juvat, timidosque repellit. Če smo majhen narod, pa čvrsti bodimo in

Oznani se prijemajo in plačuje se za vsako tristoletno vrsto:

|       |                    |
|-------|--------------------|
| 8 kr. | če se tiska 1 krat |
| 7 „   | „ „ 2 krat         |
| 6 „   | „ „ 3 krat         |

za večje pismenke po prostoru in vsakrat za kolek 50 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Vredništvo in opravištvstvo je v hiši št. 233 Contrada della Croce tik preture.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošilja pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

pogumni; v borbi velja um in pogum več ko število. Vi odvetniki, notarji in župani, ki ste neodvisni, pišite le po naše, skočite uradom na pomoč, in prisilite jih tako, da bodo enako delali.

Vi premožni možje po mestu in deželi, podpirajte vsak duševni in materialni napredek, kar vam je mogoče, ker vsako tako napredovanje krepi narod in mu veljavo daje pred svetom. Kakor so narodno tiskarsko društvo v Ljubljani osnovali in v kratkem nad 44.000 gld. zložili, tako hajd naprej, potreb je mnogo in na vseh straneh vam je odprta pot, da si pridobite čast in spoštovanje pri poštenjakihi tudi poznih časov.

Vi, katerim je učiteljstvo zaupano v cerkvah in v šolah nižih in viših, delajte neutrudljivo, razvijte vse lepe lastnosti v mladini, ker naš narod ima talent za vse.

Ti drago slovensko ljudstvo pa, ki si toliko sto let trpelo ki nijsi od prededov nič dobilo ko nadloge in zgodovino polno žalosti, omikaj se, stopi v čitalnice, društva vsake vrste in v taboro, oslavi se, da osrečiš sebe in da zapustiš naslednikom takošno dedino, da bodo ponosno spominjali se sedanjih časov, sedanjega borjenja in napredovanja v vsem, kar je človeku drago in blago!

Pogumno borite se za pravice in svoj obstoj; železno volje povzdignite se iz rov in nadlog! Težavno je to, pa koristno, slavno. Zatoj Slovenci in Slovenke, stari in mladi, revni in bogati, glasno in srčno spričevajte povsod v mestih in po vaseh do zadnje bajtice, po planinah, ravninah in bregovih, da sinovi majke Slave sto tu na lastni slovanski zemlji, katero imate v lasti od 6. tega stoletja tedaj čez 1300 let!

## Kranjski deželni zbor.

Prva seja 18. decembra. Danes je bila prva seja deželnega zbora. Poslanci so vsi tisti, kteri so bili, važni razloček je le, da je grof Aleksander Auersperg deželni glavar, kar moramo z obžalovanjem priznati, kajti ta grofiček je strasten ustavoverec, glasuje vedno z ustavoverci in kadar začuje kako „dobro“ ali „živel“ brž prime z veliko natančnost za zvon, kteri mu pa mnogokrat uže prepozno zvončkat prične, to je potem, kadar že vse zopet utihne. Kadar pa nemčurji med govorom kacega narodnega poslanca renče i upijejo, se mu obraz radostno nakremži in vesel poguma svojih podložnih ustavovercev zaničljivo gleda med poslušalce!

Prečniji „rebelant“ Kromer je tudi letos prikorakal iz Nemškega gradca prodajati svoje sitnosti i lomiti svinčnike v deželni zbor; resni njegov obraz in čestitljiva siva glava, ktero više nosi letos ko nekda, kaže, da je ponosen na zmago svoje verne stranke, ker je dobila pruskega prijatelja za predsednika v deželnem zboru.

Prvi pridejo naši narodni poslanci v sobano i koj jim doni klic: „živeli“ i „slava“ naproti—potem se izkolomastijo izza kulis še ustavniki ktere pa obče sikanje i memranje pozdravi. Ko posedajo vsi na svoje prostore in ko se tudi tolsto veličanstvo deželnega predsednika spravi na svoje mesto pod cesarjevo podobu, pozvoní dež. glavar i prične sejo.

Dež. predsednik Wurzbach nekaj časa govori, kar je skoro nerazumljivo i predstavlja novega deželnega glavarja. Ko prične govoriti v nemškem jeziku, čul se je po galeriji i po parterji klic: „slovenski!“ Potem se predstavlja še dež. glavar sam slavnemu zboru. Večkrat se ustavi v svojem govoru, kajti mladega novince, nenavajenega parlamentarnega obnašanja je jako mutho, da je med govorom večkrat vzključila množica poslušalcev: „slovenski!“ Kratak je bil njegov govor, nehati je moral, kajti drugače bi bil se hudo blamiral, ker mu je ali od jeze ali od strahu pot raz čela tekel. Sklenil je svoj velikanski govor z besedami: „Slava presvitlemu cesarju Francu Jožefu!“ Trikratni „živeli“ odgovori temu predlogu. Pozabil sem skoro navesti, da je dež. glavar v svojem govoru rekel, da bo vedno se držal ustavovernih načel in da bo vedno hodil le pot, ktera pelje do—pruske vlade ter da prosi, da ga

slavni zbor v tem početju podpira — kar se bo pa težko kdaj godilo.

Naj spregovorim še nekoliko o tem novem dež. glavarju. On je mlad, kakovih 33 let star mož, skozi in skozi aristokrat. Bil je v zadnjem času okrajni glavar v Litiji in nanj je še v jako živem spominu od Janjsko-velških dogodov. Govori afektirano in nekako zaničljivo pogleduje narodne poslance. Večkrat pa se mu zahomata kakova beseda in potem jo v naglici trikrat ponovi, kar je poslušni jako nengodno. Svojim „jagnjetom“ privoli vse, našim pa vedno ukazuje mir. Na obrazu se mu bere, da je strašan sovrašnik vse narodnosti. Kar se tiče sposobnosti, moram reči, da kar nič ni sposoben za ta posel in da je bila prva nemnost novega ministerstva, da je razpustilo deželni zbor, druga pa da je postavilo tega mladega nezavedenca na čelo dež. zbora, v katerem je večina narodna!

Dež. glavar napove drugo sejo 20. t. m. Dr. Costa pa predlaga, da se odloči na jutri, kajti vsakdo ima rad ob praznikih, kateri se bližajo, mir! Ta predlog tudi obvelja.

Tedaj je druga seja jutri 19. t. m.

Druga seja 19. dec. Seja se prične ob ed-najstih dopoldne. Nazočih je 33 poslancev. Zapisnik prve seja se prebere v slovenskem in nemškem jeziku ter se potrdi. Potem se preide na dnevni red.

Ozira se na prvo točko današnjega dnevnega reda, to je, na pismo c. kr. dež. predsednika zaradi volitve v državni zbor, predlaga dr. Costa da se to da v pretres posebnemu odseku petih udov, kteremu odseku se ukaže, da izdela poročilo o tem do prihodnje seje; ako se to poročilo do tistega časa tiskati ne more, bo se oznanilo ustmeno. Zoper ta nujni predlog, kteremu večina zbora podpira, govori dr. Kaltenegeer in poudarja, da ono pismo zahteva, da se volitve precej izvrše in se z odlašanjem volitev napravi le državno-pravno vprašanje. Dr. Costin predlog se sprejme in v dotični odbor se volijo dr. Bleiweis, dr. Costa, Svetec, dr. Zarnik in namesto dra Razlaga kteri je izrekel, da ne prevzame volitve, se je izvolil dr. Poklukar.

Potem prebere dr. Costa kot poročevalec poročilo deželnega odbora zaradi premembe §. 32. službine pragmatike za deželne uradnike.

V generalni debati prosi Dežman za besedo, govori ob uzrokih tega predloga in razlaga, da ta prememba ni tako nujna, da se mora obravnavati še v zdajnji seji. Ko še poudarja zvezo te točke s prihodnjo točko dnevnega reda, predlaga da se preide na dnevni red.

Potem poprimo dr. Razlag besedo. Pravi, da je on kot bivši deželni glavar bil uzrok, da je ta reč pred deželni zbor prišla. Sklene z opazko, da se tudi on vjema s premembo službine pragmatike za deželne uradnike, v kteri naj bi se pa poleg dolžnosti uradnikov normirala tudi prava uradnikov in da je pripravljen, to svoje ravnanje zagovarjati tudi očitno.

V specijalni debati izjavlja dr. Costa, da opomba Dežmanova ne sliši sem, i da je predlog, čigar poročevalec je on, jako nujen in da je na pravno podlago stavljen; predlaga torej, da bi se sprejel. Ko še Apfaltern nekaj osebnega omeni, na kar mu dr. Costa odgovori, glasuje se i predlog se z 21 glasovi sprejme.

Deželni glavar konstatuje, da je gledé na poslovni red za obveljavo tega predloga treba dve tretjini glasov, ker pa 21 oddanih glasov niste dve tretjini, tedaj je predlog padel.

Poročevalec zahteva tedaj, da se predlog odda deželnemu odboru v poročevanje, kar pa oporekuje deželni glavar, rekoč, da se ne more po glasovanju več obravnavati o tej reči.

Potem prebere dr. Bleiweis po kratkem pre-stanku poročilo o nameščenju prvega zdravnika v deželni bolnici; dr. Zarnik, predlaga, da se preide na dnevni red.

Dr. Razlag opravičuje v daljšem nemškem govoru pomisleke, kteri so mu dali povod, o tej stvari zahtevati glasovanje celega zbora; motiviral je vse z dobrim prepričanjem in prepuštil potem razsodbo o svojem delovanju pravoslovcem deželnega zbora. Dra Zarnika predlog se sprejme in, ker je dnevni red izvršen, seja sklene.

3. seja 21. decembra. Seja se prične ob 11<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Nazočih je 34 poslancev. Zapisnik zadnje seja se potrdi.

Deželni glavar prečita zboru pismo deželne vlade, v kterem se naznanja, da je cesar potrdil predlog zaradi najdenišnice i da sta dr. Bleiweis, za predsednika i dr. Poklukar za poročevalca v tej zadevi izvoljena. Potem se preide na dnevni red. Prva točka današnjega dnevnega reda je: Poročilo deželnega odbora o volitvah dveh poslancev za mesto Ljubljano.

Dr. Costa predlaga, da se preiskava te volitve izroči deželnemu odboru, kateri bo v prihodnji seji imel o njej poročati.

V generalni debati poprimo Dežman besedo, in obračaje se zoper odborov predlog oporekuje političnemu društvu „Sloveniji“ pravico, protestirati zoper kako volitev ter konstatuje, da se je takrat, ko je današnji poročevalec predsedoval vo-

litni komisiji ravnalo ravno tako pri volitvah, kakor se je ravnalo pri sedanjih. Prav tako bilo je tudi takrat kakor zdaj oziroma penzioniranih oficijev in glade na §. 1. odst. c občinskih pravil se je volilna pravo podelila celo vsem občinskim udom, tedaj tudi tistim oficirjem, ki niso domači.

Dr. Costa zagovarja predlog i pravi, da do zdaj nij bilo nikoli časa za natanko preiskavo volitve ljubljanskega mesta ter vpraša, plačujeje li penzionirani oficirji v Ljubljani davke.

Ko sta še Kromer i Dežman nekaj osebnega opomnila, se Costin predlog sprejme.

Druga točka dnevnega reda je: poročilo deželnega odbora o volitvah deželnih poslancev.

Volitve poslancev kmetijskih občin so se vse brez debat potrdile, le zaradi kočevsko-ribniških volitev je dr. Zarnik nekaj opomnil. Govornik protestuje zoper nekorektno ravnanje tamošnjega okrajnega glavarja, in sicer prvič, da je pri volitvi izključil tri volilce, kteri še niso bili stari 30 let, za kar nij imel pravice i drugič se je zelo surovo i neotesano proti volilecem obnašal.

Dežman i Kromer priznavata volitev kot ne-postavno i predlagata, da se ovrže. Tega predloga pa večina ne sprejme.

Volitve mest i trgov se potrdé razen ljubljanske vse, le o postojnsko-vrhnjski volitvi zahteva Kromer, da se ne potrdi, ker se je vršila na podlagi onega volilnega imenika, kteri je eksistirал uže takrat ko se je volil Mulej, čigar volitev je takrat večina deželnega zbora zavrgla.

Ta predlog se ne sprejme.

Oziroma volitve idrijske prebere dr. Costa protest kterega so vložili Idrijčanje zoper volitev na kratko ogovarja obseg tega protesta ter predlaga, da se preide na dnevni red.

Kaltenegeer predlaga preiskavo te volitve, i da se poročevanje o tej preiskavi naloži dež. odboru. Glasuje se i Kaltenegeerjev predlog pade.

Dr. Costin predlog se sprejme in poslanec Irkič se potrdi za Idrijo.

Volitev kupčijske zbornice i velikih posestnikov se soglasno potrdi.

Potem se soglasno dovoli po predlogu deželnega odbora za najemščino sedmih novih žendarmerskih postaj 815 gl. za leto 1872.

Predno se prične volitve v deželni odbor izreče dr. Razlag, da ne prevzame niti volitve v deželni odbor niti za državni zbor i priporoča za to posebno dra Zarnika.

Potem se izvolijo v deželni odbor: Murnik Dežman, dr. Bleiweis, dr. Costa i za namestnike: Rudeš, dr. Poklukar, Kramar, Kozler.

Zadnja točka dnevnega reda je volitev državnih poslancev. Dr. Poklukar poroča, da je sklenil ad hoc izvoljeni odbor petih udov voliti v državni zbor s pridržkom izraženim v adresah dne 30. avgusta 1867. i 14. novembra 1871. leta.

Seja po Kaltenegeerovem predlogu na nekoliko časa preneha.

Ko se zopet seja prične, izreče Apfaltern protest svojih kolegov, zahteva, da se ta protest sprejme v zapisnik. Protest zahteva, da mora biti volitev v državni zbor brezpogojna.

Predlog za pogojno poslanstvo državnega zbora se od večine sprejme.

V državni zbor so voljeni: Turn z 32 glasi Rudeš i Jugovic s 23 glasovi; dr. Zarnik s 23, grof Barbo z 22, i dr. Poklukar z 21 glasovi.

Turn pravi, da drži volitev za brezpogojno.

Dr. Zarnik omenja, da bo svoj mandat za državni zbor le takrat porabil, kadar bo razvidel, da bo neobhodno potrebno za blagost slovenskega naroda. Temu pridruže se tudi vsi drugi poslanci.

Po zahtevanju deželnega predsednika sklene deželni glavar sejo.

Deželni presednik se zahvali deželnemu glavarju za prijazno podporo i deželni glavar sklene zbor s klicem: „Živel naš presviti cesar!“ Trikrat „Živel!“ mej poslanci i poslušalci zadoni; zbor se razide.

V Gorici 28. decembra. — Z današnjim listom sklne Soča svoj prvi tečaj. S prvim vspehom sme mo populnoma zadovoljni biti, kajti pridobila si je v malem času prav lepo število prijateljev, kateri so nas zdajno podpirali in spodbudili, da jo spramenimo že z novim letom v tednik, kateri bo po dosedanjem programu budil narod slovenski na južni meji, ter se v njegovem imenu pogumno in neustrašljivo potezal za svete njegove pravice.

Toda, kakor politično društvo enacega imena, tako ima tudi naš list posamezne neprijatelje, kateri bolj skrivaj nego očitno zoper njega agitujejo; take nasprotnike šteje celo med Slovenci, kateri se prav radi z imenom „rodoljubi“ ponašajo. In kako se je tem zameril? — Preliberalen jim je; tako ti navadno odgovorijo, ako jih po razlogih njihovega nasprotovanja prašáš. In če jih dalje pitaš: v čem pa obstoji ta liberalnost? Ti, ali nič ne odvrnejo, ali pa kaj tacega, da ti nehoté smeh uide: Potopisne črtice „Iz Gorice na Trnovo“ v prvem podlistku so preposvetne, spodtakljive; — ime Bog se nahaja sem ter tje z malo začetnico tiskano i. t. d.

To so pač malenkosti, nad katerimi se morejo le mali duhovi spodtikati. Bistvenih ugovorov ne

našlete zoper „Sočo“ in dokazov tudi ne, da je preliberalna v tistem smislu, v katerem jo vi hočete imati.

Liberalna pa je v pravem pomenu besede in hoče tudi ostati; saj je njen glavni namen, potezati se za svobodo slovenskega naroda, in za vse tiste pravice, katere so se mu v dosedanji duševni sužnosti kratile. Enakopravnost je glavna podlaga svobodi in to bomo zahtevali tudi za naprej povsod, koder Slovenci živé in se zbirajo, bodisi tudi v goriškem „circolo cattolico“. Svobodni napredek vsake vrste bomo vselej zagovarjali in zato neprestano tirjali dobre šole — posebno kmetijske in obrtnijske.

To je naš liberalizem, s katerim se bomo vselej ponašali, drugačnega nečemo poznati, še manj pa zagovarjati. Zoper vse pa, kar se temu našemu liberalizmu ustavlja in mu nasprotuje, bomo pri vsaki priliki krepko svoj glas povzdigali, ter branili svoje stališče kakor si bodi.

Med take „rodoljube“, kateri „Soči“ listu in društvu, koder morejo, zabavljajo, štejemo tudi onega „nenazočega“ Sočana, kateri očita v Novicah nedoslednost Soči zaradi sklepov občnega zbora dne 30. novembra t. l.

Prosimo tedaj g. dopisnika naj pazljivo prebere tajnikovo poročilo o dotičnih sklepih v zadnji naši številki in prepričal se bo kol, da so njegove bistroumo-vjedljive opazke — popolnem neopravičene.

Mi priznavamo sicer, da je imelo Hohenwartovo ministerstvo prav dobra namena za Avstrijo sploh in posebno za Slované. Toda to vemo tudi prav dobro, da so bili njegovi predlogi zadevajoči prenaradbo našega deželnega volilnika ne samo neugodni, ampak prav nevarni nam goriškim Slovincem. Zdelo se je, kakor bi nas hotela vlada Italijanom žrtovati. In prav zato nij v nasvetih Sočnega odbora niti zaupne besedice za Hohenwarta in njegove tovaruše, marveč je poročevalec grajal tista slov. deželne poslance, kateri niso odločno postopali proti vladnim nameram in zbor je pohvalil samo tiste, kateri se niso ustrašili skrajnega srodstva, da so po vsakem načinu zabranili obveljavo omenjenih predlogov. Da je Soča čestitala slavnemu narodu československemu, kateri se je ne samo pod Hohenwartovo, ampak pod vsako Slavansko prijazno ali neprijazno vlado junáško potezal za svoje in s tem za pravice vseh slovanskih narodov — v tej resoluciji vendar ne more nihče drugi zaslediti neslednosti nego tak rodoljub, kateri je za to Sočan, da v Soči in zvonaj Soče razdražbe dela. Novicam pa za novo leto presrečna hvala za posebno dobrohotnost, katero so pri vsaki priliki kazale društvu Soči in njegovemu organu!

Trst 24. decembra. Stijajna zmaga naših bratov Kranjcev, je tudi na obalah sinje Adrije, vzbudila velike simpatije in splošno veselje. Slava jim, ki so možato pokazali, kdo je v svoji hiši gospodar! Še dvakrat tako, pa bo Avstrija slovanski značaj dobila. Pri vsaki mali novici ki je iz Moravskega, Českega, ali gorenje Avstrije došla, je naš „Cittadino“, himne pel. Kajti naš „Cittadino“, je čuden mož. Pretečeni teden je hlinil se, da bo slovenske pravice zastopal in bog ve še kaj. Ko bi ga ne poznali! Pogledi le njegove liste nekaj let nazaj in videl boš, kako je nas grdil ter ščunval lahonsko družbo na Slovence. Isti „Cittadino“ kriči vedno za federalizem, se ve, za federalizem alla „Cittadino“: Lahom vse, drugim nič! Poznamo pa mi že davno njegovo politiko, s katero ni proti jugu pot dela, toda pri tem imamo mi na jadranskih obalah bivajoči Slované prvi besedo, in brez naših faktorjev se ne bo nič izračunilo. Ako pa „Cittadino“, hočeš še v prihodnje prazno slamo mlati zoper to nijnamo nič! Saj zrno, katero boš omlati, ne bo zadostovalo, le enega vrabea nositi.

„Cittadino“ svetuje našima dvenma državnima poslancema, da bi šla na Dunaj pomagat sedeti v lesenjači. Se ve, federalist „Cittadino“ se nadeje da bosta naša dva jogra uže s tem, da bosta v lesenjači sedela od ustavnih stekličev za Trst posebne dobičke domu prinela; a negovor pravi: kdor gre k jezu gorkoto iskat, se zbode. Tako bosta tudi obodena naša dva jogra še pred, ko mialimo, domu pridrdrala. — Protest, kterega bodo bližje vasi iz okolice, katero hoče naši čudodelni magistrat z mestom združiti, zoper to vložile, bode nosil na tisoče podpisov ter pokazal mestnim očetom da se to ne bo z lepo zgodilo; ako bi pa mesto le se silo ravnalo, po tem se bo okolica tudi se silo branila. Naši življi se krepé in narod se vedno bolj zaveda in budi.

Omeniti pa moram bele vrane v podobi kndinskega župana, kateri nij hotel protesta podpisati, nego je ravno nasproti agitiral, češ, mi moramo biti vedno prijatelji z mestom, i. t. d. To pa da mesto okolice molze, mu ne pride na misli. On je kakor tisti Turek, ki je Hrovata klical: hodi blizo, nezdodi se ti nisto! A na zadnje mu je le Turek glavo odrezal. Okoliciami napraviti mu spominek kterega zasluži — na vrhu Grintovcev.

Slavoborski.

Ljubljana 16. decembra. — (Volitve deželnih poslancev — slovensko učiteljsko društvo — narodni poslanec Svetec). Volitve in zopet volitve!

to je bilo redno i vedno govorjenje zadnjih dni. Včeraj so se vršile v našem mestu v središču Slo-venije. Agitacija pri obeh strankah je bila tako živahna, kakor še nikoli. Nemčurji so se vkljub hudemu mrazu, kateri je razsajal, tako potili, da je bilo veselje! Tam je tekel zagrizenec — videti ga je bilo nekoliko časa — kakor bi trenil, izginil je v kako hišo, da bi tam pridobil kaki glas za svojo stran! Tam zopet se je vozil drugi v rume- nem komfortablu itd. Trudili so se pa tudi naši in malo le je manjkalo, pa bi jih bili prekosili. Pa čujte, kaj se zgodi. Mestni naši učitelji pridejo vo- lit. Nihče se nij nadejal, da bodo volili nasprotno, vsak je mislil, da bodo temveč še agitirali za našo stran. A motili so vsi tako misleči, kajti na- rodni (?) naši mestni učitelji volijo so, razum dvih pošteno-narodnih, katerim kličemo srčno „Na zdar“ — i razum enega, kateri volil nij — nasprotnike Kaltenegra i Supana! Dva dni pred volitvami po- govarjali so se v neki gostilni o volitvah. Eden izmed njih je strašno bombastično govoril o prva- kih; djal je: „Kaj imam od prakov, ali so kaj storili za me? Ali imam morda življenje dati za narod? Voliti moram, kar mi ukaže mestni zbor (sic!) da ne zgubim svojega kruha! — Ona dva pa, ki sta volila (kljub nemakatarskemu mest- nemu zboru) vendar narodno, prigovarjala sta prijazno trdovratnim narodnim (?) učiteljem, da naj ne kažejo vendar take servilnosti, da naj volijo, kar mislijo v srečo in da jih zaradi tega nihče ne bo iz službe zapodil, če bodo vza- jemno — skupno volili narodno, kdo jim more kaj? Tako sta pregovarjala ta dva zbranih, oni pa so ostali le pri svojem sklepu i volili so nemčurje! Kaj naj porečem na to? Ravno ti učitelji so osnovali v Ljubljani društvo pod imenom: „slovensko učiteljsko društvo“ — štejejo se narodnjake — in volijo nemčursko! To je nasprotnost, da bi si je nihče misliti ne zamogel — to je hinavstvo! Edina misel, ktera nam ostaja (morda tudi resnična) je ta, da se ti gospodje vstevajo narodnjakom *sa- radi prihodnosti*, nemčursko volijo pa *saradi se- danjosti*! Takih narodnjakov nikjer ne pomanjkuje — ampak tacih, ki očitno pred svetom priznavajo kaj so, kakor sta storila poštena dva učitelja, ki sta volila narodno! Kaj se jima bo zgodilo? Mislim, da tudi njimata kupov denarja i takega premoženja, da bi tako vendar zavrgla učiteljsko službo, ako je res, da vsak, kateri voli narodno, zgubi svoj kruh! Znana je pesem „Tržičani“ itd. — i ravno tu nam je po godi, kajti ta, ki se je najhuje bahal, da je volil nemčursko, jo včasih tako po tržiško zavije, da ušesa zabole! Naj bo dovelj tega! Za prihodno volitev prosimo pa zopet gospode na- rodne (?) učitelje, da nas poduste se svojo bistroum- no volitvijo! „S trebihom za kruhom!“ Tudi g. poštni uradniki niso prav storili, da so zanemarili volitev, i niso prišli volit-le trije so prišli, drugi so ostali doma, boječ se, da jih ne bo poštni o- skrbnik povabil — na kosilo! To nij lepo za narod- njake! —

Kranjski državni poslanci, hvala bogu, vendar ne pojdejo v državni zbor. Zdaj stoprv vidimo, kako je dobro, da je g. Svetec — dobil notarijat.

Iz Ljubljane 22. decembra. Včeraj 21. in danes 22. bila je Brenceljnova končna obravnava zaradi elanka o Risterjevem posu. Ne vem ali je 6 ali 7 mesecev uže prešlo, odkar je bil list konfisko- van i še le zdaj končna obravnava.

Revež je obsojen na 2 meseca ječe na — Za- bjek. Mislim, da bodo ljubljanski porotniki po- kazali več neodvisnosti, več spoštovanja i simpa- tije to avobodne tiskane besede. Zagovarjal se je sam, ker nij mogel zaradi deželnege zboru najti nobenega zagovornika. —

Deželni odbor je danes zavaroval deželno gledališče pri zavarovalni banki „Slaviji“ na pžar za 40,000 gld. Konkurovala je tudi nemška judov- ska banka „Phönix“, a po glasovanju deželnih od- bornikov se je ovrгла konkurencja omenjene banke, i gledališče se je zavarovalo pri narodnem zavodu. To bo prva slovenska policia, ktero bo deželni od- bor dobil od zavarovanja! Želeti bi bilo, da bi de- želni odbor tudi druga posloplja, ktera so zavarov- ana pri nemških i madjarskih bankah, dal zava- rovali pri slovenski banki.

Dramatično društvo v ljubljani je dalo 21. t. m. predstavo. Igrala se je Albinjeva „Umetnost i narava“, poslovenil Andrejčkov Jože. Igra je sploh dobra; naloge so bile v jako dobrih rokah. Gospodična Jamnikova (Aurora) in gospa Valenta Brusova (Poliksena) sta prav izvrstno igrali. Gospod Šušteršič je izvršil tudi dobro svojo nalogo, samo to napako ima, da hodi bodisi da igra mladega ali starega z neukretnimi nogami sem ter tje. — Gledališče pa je bilo tako prazno, da bi nihče ne verjel, da se tako malo obiskujejo slovenske pred- stave, ker je vendar večina narodnjakov v mestu.

Včeraj so imeli ljubljanski prusofili „verfas- sungsfeier“ v kasini ter so tam govorili i napijali prusko-nemškemu cesarstvu i cesarju. Še celo c. kr. profesor više realke je napil pruskemu carju. Kaj ne, lep učitelj je to! Gospodine profesor Suppan, ali bi ne bilo bolje, ko bi se vi vsaj toliko slo- venskega naučili (ker že hočete naši mladini učitelji biti) da bi mogli pri svojem predmetu vsaj slovensko terminologijo rabiti? —

## Politični razgled.

Uganili smo jo, ko smo v zadnjem listu na tem mestu izrekli, da naši bratje na Kranjskem hlabro stoje za svojimi voditelji: narodna zmaga na Kranjskem je bila, ta pot tako sijajna, kakor še nikoli poprej; voljeni so vsi poprejšnji na- rodni poslanci in zmagali so narodnjaki tudi v mestu Ljubljani, kajti dasiravno sedita v dež. zboru Kaltenegger in Suppan, je vendar skoro go- tovo, da bosta oba morala prostor narediti na- rodnima poslancema Vilharju in Krišperju v pri- hodnji sesiji dež. zbora, ker bode po nepoštenem izvršena volitev prvih zavržena. Nočemo tukaj ponavljati, kar je v dopisih iz Ljubljane natančno popisano. Veselimo se zmage naših kranjskih bratov in kličemo jim navdušen „na zdar!“

Kar nas pa še bolj veseli, je to, da so za- čeli kranjski drž. poslanci posnemati vrle česke voditelje, ker so sklenili, da ne idó na Dunaj in da nočejo več biti igrača ustavovercem.

Politično društvo „Soča“ je sicer izreklo, da bi moral tudi naš državni poslanec tako po- stopati kakor kranjski drž. poslanci; a naš gos- pod poslanec ne zastopa goriških Slovencev; on se mora po Italijanih ravnati, zastopa menda Italijane na Dunaji, najbrže pa samega sebe.

Na Českem so tudi uže izvršene neposred- nje volitve; Čehi so zmagi uže tako navajeni, da nij dvombe nad njimi. Ustavoverna ministerstva se zastonj, trudijo, da bi Čehi na svojo pot spravi- la, a s Čehi nij dobro črešenj zobati; Čehi nij- so Poljaki! Ces. namestnik Koller je v imenu vlade razposlal okrožnico do velikih posestnikov, da naj vendar volijo kandidate, katera je ustavo- verni komite postavil in vlada za svoje spoznala. Če bi pa kateri volit priti ne mogel, naj njemu (ces. namestniku!) pooblastilo pošlje. Drznil se je tudi cesarja vlikati v svoj ukaz, kar se mu je na dvoru zlo zamerilo. Taka sredstva so pač nekoliko nedostojna in dajo ministerstvu spridevalo uboš- va, kajti če se imajo volitve po zaokazu vlade vršiti; čemu nam je potem ustava, čemu zastop- ništvo?

Bogme, boljši je absolutizem, kakor pa tak konstitucionalizem na videz. Pa kljub vsem pritiskani nij Koller prav nič opravil; Čehi so pov- sod zmagali, kjer živi vrli česki narod in tudi historično plemstvo je, svojemu narodu zvesto ostalo. Ustavoverci na Českem so le 15 svojih v drž. zbor spravili.

Na Moravskem so po deželi povsod narod- no volili; samo v mestih in v velikem posestvu so ustavoverci zmagali in sicer na prav nepra- vičen način. Vsled tega pa je grof Belkredi pro- test vložil zoper nepostavne volitve, ker so se nekteri volilci samovoljno iz volilnih list spuščali, drugi pa va-nje vpisavali, ki volilne pravice nij- majo. Večina v moravskem zboru je ustavover- na; a po zvijači. Narod je zbog takega ravnanja razkačen in pri prvi s ji dež. zboru v Brnu je manjkalo vseh 37 izvoljenih federalistov. Na Go- renje-Avstrijskem je enaka, kakor na Moravskem; tudi tam je bilo silno pritiskanje od zgor, vsled česar so ustavači po mestih, in v velikem posest- vu svoje ljudi v dež. zbor spravili; a na kmetih so izpadle volitve v federalističnem zmislu.

Zmagali bi bili povsod federalisti, a ker so se prevelike krivice godile od strani vlade se nij- so federalistični veliki posestniki udeležili volitve ter nastopili pot pritožbe.

V Vorarlbergu so zmagali federalisti.

Ta kratki razgled po onih kronovinah, kjer so se razpustili dež. zbori samo zaradi tega, ker nijso bili ustavoverni, nam kaže, da se bode mi- nisterstvu le težko posrečilo spraviti potrebno ve- čino v drž. zbor.

Kranjska, Vorarlberška, Tirolska, Česka ne pošlje svojih zaupnikov v drž. zbor, spet iz dru- zih kronovin jih pojde le nekoliko. Od Poljakov je zdaj vse odvisno, če tudi oni ne gredó v drž. zbor, potem izostane kacih 120 federalistov in ostane v zboru le velika manjšina od 76 usta- vovercev.

O izjavah poljskih listov je upati, da bodo Poljaki vendar enkrat odločno postopali in hrbet pokazali ustavovercem, kateri jih uže toliko časa za norca imajo.

Ministerstvo utegne potem na Kranjskem, Tirolskem in Vorarlberškem neposrednje volitve v

drž. zbor razpisati, to pa bo menda zadnji akt te nedostojne in poštenega ministerstva nevredne igre.

Mi pa želimo ustavovercem še dosti tacih Pirrhus-ovih zmag; — da bi oni vedeli, kako ko- ristijo se svojo bedarijo in sleparijo narodni, edino dobri politiki, gotovo bi drugače postopali: Pri u- stavovercih se vresničuje pregovor. „Kogar hoče Bog pogubiti, kaznuje ga se slepoto.“

Pa prvakom ustavačev ne gre za Avstrijo, ampak le za svoj žep; kako bi si oni milijone delali, če bi nehal „Verwaltungsrat—švindl“ in če bi zgubili vse privilegije do mastnih služeb?

Včeraj je bil slovesno odprt državni zbor, avstrijski „rumpf — parlament“; če se snide zadostno število poslancev, bo ministerstvo pred vsim zboru predlagalo proračun za l. 1872.

Pred vsim bo ministerstvo od zbora tirjalo, da dovoli pobiranje davkov za četrtletje 1872.

Pri pretresovanju proračuna pride na vrsto tudi predelska železnica, katera je skoro gotova, ker je ministerstvo zanjo in ker ima tudi dosti zagovornikov med drž. poslanci.

Veselilo bi nas sicer, da bi naša kronovina dobila ono železnico po kateri koli poti, kajti po- trebna nam je kakor slepcu vid; a za železnico nočemo prodajati narodnosti naše, katera nam je čez vse sveta. To smo omenili, da ne bi nam nekteri „preiskroni (?) Sočani“ očitali nedoslednosti.

Ruska vlada nekam dvoruje avstrijski, javlja namreč po svojih oficijoznih časnikih, da ona nij nikoli mislila na avstrijske Slovence, ker ima doma veliko nalogo in jej ne pristuje, pospeševati pan- slavistično politiko. Vsled tega so ustavoverni časo- pisi „glorio“ zapeli, zdaj klečijo pred severnim medvedom, kakor pred odrešenikom.

S tem pa kažejo, kako se boje Slovanstva in kako kratkovidni politiki so.

Ideja vseslovanstva je vcepjana vsem slo- vanskim panogom, in ravno ustavoverci so tisti, ki to idejo vsak dan bolj krepijo. Ruska vlada nij še ruski narod in vladna politika je le politika, ki se suče po okolnostih. Ideje, ktero imajo to- liko življenja v sebi, kakor vseslovenska, pa ra- stejo tudi preko vlad. Nam se pa dvorenje ru- ske vlade nič kaj ne dopada; skušnje nas uče, da kadar diplomacija mir pridiga, je gotovo bliž- nja vojska.

## Razne vesti.

(Beseda v goriški čitalnici) zadnji večer leta se bo vršila po sledečem programu: 1. Domorodna iskrica, možki zbor. — 2. Samogovor iz Devica orleanške. — 3. O vlasti ima (česka) možki zbor. — 4. Vdovec in vdova šaloigra. — 5. Pesnik, zbor dvospev in samospev. — 6. Šaljivi govor. — 7. Šaljiva dražba. Potem skupna večerja, pri kateri se bomo po domače zabavljali. — Nadjamo se obilo obiskovalcev tudi iz okolice.

(Černe) je menda edini slovenski poslanec, kateri se bo udeležaval sedanjega zborovanja v du- najski lesenjači. Bog varuj! da bi ga ne bilo! Pre- delska železnica bi šla po vodi. Davki bi se naši deželi navalili, da bi bilo joj! Sežanci bi ne dobili glavne šole itd. Černe, neustrašljivi zagovornik (!) naših pravic in koristi, mora biti v zboru; kdo drugi bi nas rešil tolikih zgub in kdo bi rešil njega vsakdanje zgube — 10 goldinarjev?!

(Baron Pino.) Kdo se še ne spominja bivše- ga okrajnega glavarja in kandidata za deželno po- slanstvo tega imena? Njega, za katerega je šlo pri zadnjih volitvah na Goriškem lepo število pri- pokornih županov in drugih enakih rodoljubov (??) v ogenj, da je morala „Soča“ na vse kriplje gasi- ti? Isti baron Pino je p. zadnjih volitvah v Bu- kovini z vsami sredstvi postopal, da je zmagala ustavoverna stranka in si je tudi samemu sebi pri- boril mandat za deželni in državni zbor. Zraven njega je izvoljenih v bukovinski zbor še veliki pet c. k. okrajnih glavarjev. Posebno samovlastno je postopal bar. Pino pri volitvi prvega razreda tam- kajenjih velikih posestnikov, kjer je do zdaj še v- selej zmagala narodna stranka. Ker nij mogel dru- goče svojega namena doseči, odtegnil je dvema volilecema brez postavaega razloga volilno pravico. „Wanderer“ opazuje, da bi bila vsaka pravična vlada tako samovlastno postopanje z odpuštom iz službe kaznovala. Pod sedanjo vlado pa utegne po- stati Pino — namestnik.

Našim prihodnjim volilecem naj bo to v po- duk, da so c. k. uradniki, in posebno politiki, naj so sicer še tako izvrstni možje, odvisni od vsa- kokratne vlade in da se morajo tedaj po njej in njenih določbah ravnati. Potem takem nij mogoče, da taki vladni služabniki zvesto in pogumno za- stopajo ljudske pravice in koristi, kedar jim je go- spodinja vlada sama nasprotna.

(Priateljema priroda) naznanjamo zanimivo novico, da je na sv. Stefana dan prof. E. našel ol Soči pri Gorici *cvetot jaglec* (primula acaulis), ktere ga po nekaterih krajih tudi trobentico ali nuno imenujejo. Prav tisti gospod nam je pravil, da je bilo v gorški okolici ves zimski čas *tašico* videti. Iz tega vsak lahko posname, kako prijetno zimo imamo v Gorici!

(Ljudska banka za Goriško) se uže snuje; precej po novem letu se bodo povabili nekteri veljaki naše kronovine, da zvolijo začasen komite, kateri bo vse potrebno preskrbel, da se vresniči ta naši deželi tako potreben zavod. Dotične podučivne spise za naš narod bomo nadaljevali z novim letom. Nadejamo se dobrega vspeha in veseli bomo če bo naš trud kaj koristil.

(Na sv. treh kraljev dan) 6. januarja prih. leta bode beseda *solkanske* čitalnice v Verdikonovi dvorani. Začne se ob 6<sup>1/2</sup> zvečer. Vrtopnica velja 20. novcev.

Prijazno se vabijo vsi udje in rodoljubje.

(Popravek). Na željo našega dopisnika iz Vipave naznanjamo, da smo njegovemu dopisu v zadnjem listu „Soča“ sami dodali poslednje tri vrstice, ker se nam jo zdelo primerno, da dotično omenimo, kar sicer nismo po njem, ampak po drugih izvedeli.

(Pozor kmetovalci!) Gosp. prof. Povše je razposlal županstvu goriške okolice sledeči poziv:

„Vse za kmetijski napredek, to je moje geslo. — Moja želja je skrbeti tudi za tiste poljedelce, ki nimajo priložnosti v kmetijski šoli prisvojiti si potrebnih kmetijskih znanosti, in sicer s tem, da bom vsako nedeljo od 10. do 11. ure predp. podučeval o vinoreji, sadjereji, sviloreji, sploh o poljedelstvu.

Prijazno vabim, da bi se kmetovalci saj iz goriške okolice v prav obilnem številu udeleževali tega namenjenega poduka, ki se bo pričel prvičkrat v nedeljo to je 24. decembra ob 10. uri v kmetijski šoli (mesarske ulice), in kojega se lahko vsakteri poljedelec udeleži.

Poduk bo kolikor mogoče lahko umeven, kojega bodo tudi djanski razkazi spremljevali.”

## Poročilo

ob občnem zboru Soče dne 30. nov. 1871.

(Konec).

Tajnik Klavžar poroča o prenapredbi društvenih pravil: „Slavni občni zbor!“

V predzadnji seji občnega zbora se je naročilo odboru, naj pretehta, ktere točke naših društvenih pravil bi se imele prenaprediti in kako? Odbor se je v ta namen v razgovor spustil tudi z nekaterimi veljavnišimi neodborniki in v teh razgovorih so se posebno poudarjale tri premembe v pravilih, namreč:

1. Naj se sprejme v pravila opazka, da sloni društvo na katoliških, ali kristjanskih, ali vsaj verskih tleh;

2. Naj se dodá določba, da sme vsak društvenik udeležiti se volitve društvenega predsednika in odbora tudi pismeno ali s pooblastilom in da sme vsakdo tudi predloge pošiljati pismeno.

in 3. da sme odbor sklicavati občne zборе kodersibodi v naši kronovini.

Resno pretresovaje te točke je večina odborova izrekla, da se ne vjema s prvim nasvetom in to iz mnogih tehtnih razlogov, izmed katerih naj tukaj nekatere navedem:

Že ko se je naše društvo snovalo, je tedajšnji odbor pretehtaval enako vprašanje in sicer je bil nekdo takrat sprožil nasvet, najima „Soča“ za svoje geslo: „Vse za vero, dom in cesarja.“ Toda ko so se preudarili na vse strani nasledki, kateri bi utegnili iz tega nastati, ako bi se hotelo društvo za vse to potezati, so se bili takrat menda vsi odborniki porazumeli, da naj bo društvo izključljivo narodno-politično, in da naj dela in se pteza za to, da se povsod na slovenskem Primorskem živo vzbudi narodna zavest in da se Slovenci na Primorskem poprimajo če dalje bolj duševnega in materialnega napredka na narodni podlagi.

Ako bi hotelo društvo pritegniti tudi verske zadeve in vprašanja v svoje razprave, bi se lahko nehote zapletlo v raznovrstne delikatne zadrege, kateri bi utegnile obslanku ali vsaj pravemu namenu društva pogubne postati.

Ti in še drugi tehtni razlogi so takrat odvrnili osnivalni odbor od tega, da nij predlagal niti gesla, vse za vero — niti kakoršne si bodi opazke ali določbe v pravilih, vsled katerih bi se utegnili vplesti verska vprašanja v društvene razprave.

Med razlogi, katere smo v današnjem primerljaji slišali v podporo enacih nasvetov je tudi ta, da jih je veliko, kateri imajo naše društvo za *brezversko* in kateri so sicer dobri Slovenci in Slovani, pa bi le tedaj k društvu pristopili, ako bi kaka določba v pravilih zavarovala društvu katoliško-verski značaj.

Mogoče je, da jih je veliko, kateri kaj takega trdijo, saj so se celó taki našli, kateri so pred zadnjimi volitvami dež. poslancev lažljivo vest po deželi trosili, da prodaja naše društvo luterske evangelije in da širi krivo vero po Goriškem. Toda taki ljudje, ne le da niso dobri Slovenci in Slovani, oni so celó nesramni nepoštenjaki, kateri se z lažljivim obrekovanjem v bran stavijo narodnemu in s tem sploh duševnemu napredku našega ljudstva.

Politično društvo „Soča“ se je do zdaj še vselej poštenih sredstev posluževalo v dosego svojih gotovo vseskozi dobrih namenov. Ono nij nikdar dalo najmanjšega povoda k sumu, da je *brezversko*, in nij sploh še nikdar v nasprotje stopilo s kakoršnimi si bodi verskimi načeli.

Poglavitna jegova skrb je do zdaj bila, da je vzbujalo narodno zavest po taborih in društvenih zborih, da je podpiralo — ker denara nij bilo — vsaj z dopisi in nasveti narodu koristna materialna in duševna podvzetja, da je pripravilo vsaj nekoliko odločnih mož v naš deželni zbor, kateri se z moškim pogumom za to bore, da pridobe našemu dosihmal sužnjemu jeziku popolno enakopravnost, kakoršna se spodobi veliki večini prebivalstva naše grofije, da je osnovalo list, kateri bo kot glasilo društva podpiral njegove namene itd.

Naše društvo, dasiravno obrekovano in zavidano od mnogih strani, ker so mu o času tolitev in pri drugih prilikah celó prvaški organi v Ljubljani nasprotovali, se sme vendar ponášati, da je z malimi močmi že marsikaj koristnega započelo in dognalo. In moje osebno mnenje je, da verska vprašanja prepuščajmo za to postavljenim posvečenim osebam v posvečenih prostorih.

To so glavni razlogi, kateri so odbor k temu nagnili, da se nij vdal predlogu nekaterih gospodov društnikov, po katerem bi se imela sprejeti v naša pravila kaka določba, da sloni društvo na katoliških ali sploh verskih tleh.

Naj bi ti razlogi tudi tiste prepričali, da pristopijo k našemu društvu, katere je do zdaj kak neopravičen sum zadržaval. Naj si postavi vsak družabnik, komur je čvrst razvitek našega društva in pospeševanje njegovih namenov v resnici na srečo, za dolžnost, da razjasni naše stališče tistim, kateri gojijo bodisi iz nevednosti, bodisi po obrekovalcih zapeljani o našem društvu in njegovem delovanji neugodno in tedaj škodljivo misel, da se bo društvo, kakor je v sedanjih razmerah jako želeti, pomnožilo in čez vso našo kronovino raztegnilo. Krepko in pogumno je to, da se je lepa složnost v društvenem življenji do zdaj posebno zastran tega ohranila, ker smo se ogibali verskih vprašanj.

Pomisliti je o tej zadevi še to, da je slovensko ljudstvo na Primorskem sploh katoliško in da se nij pri nas še nikjer vrnil tisti tako imenovani liberalizem, kateri si je postavil človeško pamet za boga in kateri grdi in zametuje vse, kar je kristjanskega.

Takemu novodobnemu liberalizmu bi bilo morda koristno jezove staviti; toda ker se med slov. ljudstvom naše kronovine k večemu kak pozameznik nahaja, ki se je iz židovskih listov in knjig nekoliko liberalnih fraz take baže nasrkal in se ž njimi ponáša, bi se nam lahko očitalo, da se alla Don Quixotte z veternikom borimo, ako bi hoteli v obrambo proti takim smešnim prikaznim društvu v katoliško prekrstiti ali sploh sprejeti v njegova pravila kako določbo, katera bi verske razprave pripuščala.

Vera nam mora biti in nam je tudi vsem sveta, ne dovolimo torej, da bi se vtikala brez potrebe v naše posvetne razgovore sodelovanje vseh društvenikov in posebno bolj omikanih in veljavnih, bo gotovo društvenim namenom veliko bolj hasnilo, kakor če sprejmemo v pravila take določbe, s katerimi bi se kakor na limanice lovili — k večemu mlačni polovičarji.

Kolikor se tiče drugih prenapredb, je sprejel odbor to, da sme vsak društvenik pooblastiti sočlana za odboro ve volitve, toda nihče ne sme voliti z več, nego s 5. pooblastili.

Odbor nij spoznal za dobro, da bi se pismeno volilo, ker bi se lahko namerilo, da bi po tem poti moben, ali le nekateri dobili absolutno večino glasov. Potem bi se morala, ali nova volitev razpisati, ali bi pa v drugo samo nazoči volili. Več kakor 5 pooblastil tudi nij hotel priporočati, da bi se s tem vrata zapahnila klkovanju.

Odbor ne podpira nasveta, da bi smel vsak društvenik občnemu zboru svoje predloge pismeno naznanjati, ker bi se potem društveni zbori najbrže slabše obiskovali in ker je že tako vsakemu društveniku na voljo dano, da sproži svoje nasvete, ako ne more sam priti, po kakem sočlanu.

Zadajič je sprejel odbor in priporoča predlog, da se smejo društveni javni zbori sklicavati koder si bodi v naši kronovini.

S tem zadobi društvo večji vpliv po deželi, ker bo lahko povsod delalo in vzbujalo, koder najbolj treba.

Po obširnem razgovoru katerega priobčiti nam ne pripušča prostor, potrdil je zbor odborove predloge in naročil je odboru naj za to skrbi, da zadobi prenapredbam brž ko mogoče postavno dovoljenje.

Ker se je zaradi preslabega vremena le malo društvenikov zbralo in gledé na to, da bo po prenapredjenih pravilih vsem članom mogoče udeležiti se volitve novega odbora, sprejel je zbor z večino glasov predlog, da se volitev novega predsednika in odbora odloži, do kedar bodo pravila po današnjih sklepah potrjena.

Stem je končalo zborovanje ob 3<sup>1/4</sup> uri popoldne.

**Listnica uredništva.** Gg. dopisnikom iz Monakovega in Celovca. Prelepa hvala! že stavljeno, a zmanjkalo nam je prostora; prihodnjič! Veselo novo leto Vama in vsem našim p. n. podpornikom!

## „Slavija“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Izkaz izgotovljenih zavarovanj

za čas od 15. maja 1869.

do 31. oktobra 1871.

A. Oddelki zavarovanja za življenje

Odd. I. (Zavarovanja za doživljenje).

|                                      |             |       |
|--------------------------------------|-------------|-------|
| Število družabnikov.                 | 126         |       |
| Zavarovana istina                    | 93.950 gld. | — kr. |
| Zavarovalnina s postranskimi plačili | 8.652       | 05    |
| Škode                                | 219         | 69    |

Odd. II. (Zavarovanje za smrt).

|                                      |                |       |
|--------------------------------------|----------------|-------|
| Število družabnikov                  | 12.666         |       |
| Zavarovana istina                    | 5.926.421 gld. | — kr. |
| Zavarovalnina s postranskimi plačili | 224.323        | 19    |
| Škode                                | 7.481          | 82    |

Odd. I. II. (Zavarovanje dohodkov).

|                                      |            |       |
|--------------------------------------|------------|-------|
| Število družabnikov                  | 10         |       |
| Zavarovani dohodki                   | 24.00 gld. | — kr. |
| Zavarovalnina s postranskimi plačili | 861        | 06    |
| Izplačani dohodki                    | —          | —     |

Odd. III. (Društva vsajemnega podežorvanja)

|                              |                |        |
|------------------------------|----------------|--------|
| Število družabnikov          | 10876          |        |
| Vpisana istina               | 4.830.197 gld. | 50 kr. |
| Vloge s postranskimi plačili | 453.889        | 42     |

B. Oddelki življenjskega zavarovanja.

Odd. IV. (Zavarovanje proti škodam po požaru)

|                                                             |                 |       |
|-------------------------------------------------------------|-----------------|-------|
| Število protipisov                                          | 53.591          |       |
| Istina                                                      | 42.092.099 gld. | — kr. |
| Zavarovalnina v gotovosti i menjicah s postranskimi plačili | 740.171         | 15    |
| Škode na vlastní račun                                      | 55000           | —     |

Odd. V. (Zavarovanje proti škodam po toči)

|                                                               |                |       |
|---------------------------------------------------------------|----------------|-------|
| Število protipisov                                            | 11.846         |       |
| Istina                                                        | 6.378.685 gld. | — kr. |
| Zavarovalnina v gotovosti i v menjicah s postranskimi plačili | 114.425        | 19    |
| Škode                                                         | 76.923         | 23    |

Za časa dveh let i 5<sup>1/2</sup> meseca je tedaj sklenila „Slavija“ 89115 zavarovanj za istino 59.323.752.54 z dohodki 1.542.322.06 deloma v gotovem denarji, deloma v menjicah. Vse škode znašajo 130.624.74 kr.

## Lekarnica Pontoni-eva

pri zamorcih v Raštelu v Gorici.

Glavna zaloga vsakoršnih zunanjih zdravil, zdravniških orodij iz gutta perche, kilnih prevez. Edina zaloga pravega „Paglianovega Sirupa“ iz Florence, Mollove Sedlicke štupe; melisovca iz Benetk i. t. d.

Restitutionsfluid (lek) za konje proti vsakterim izvinjenju in izpahnenju, lek, da se konji zdravi in srčni ohranijo do visoke starosti, živinska zdravilna štupe za konje, vole, krave in ovce.